

Annonce

Øgro - fra dansk landbrug til dansk landbrug

Øgro

Øgro 10-3-1   Øgro 9-3-4+2s   Øgro N14   ØgroTree

GÅ IKKE GLIP AF SENESTE
NYT OM ØKOLOGIEN

KLIK HER OG FÅ NYHEDERNE DIREKTE I DIN INDBAKKE

Annonce

LYNX
Hestebønne

- ✓ Lynx har en høj stængelstyrke og lav modtagelighed for vikkeskimmel
- ✓ Højt udbytte over flere år
- ✓ Højt proteinindhold

[Læs mere her](#)

Kontakt kundeservice for at høre mere på tlf. 7215 8000

FODER

TIL ØKOLOGISK BRUG

Annonce

Jørgen Sønderbys lavbund ved Korreborg Bæk i Mammen bliver nu lavet til våde enge og bliver endnu et våben i hans 10 år lange kamp med den usynlige CO2-fjende. Foto: Uffe Bregendahl

10 års klimakamp i Mammen

Solceller, lavbundsjord og færre malkekvæg i besætningen er hovedingredienserne i den opskrift, der skal nedbringe klimaaftrykket hos økolog Jørgen Sønderby i Mammen. Men selv om han de seneste 10 år har arbejdet målrettet mod at begrænse CO2-udslip, bliver kampen kun hårdere og hårdere.

 Trine søger!

Landmand / kvinde / familie til
samskabelse af levende mad & landbrugs
fællesskab på Hornsherred

KLIK OG SE MERE PÅ MERELIVILANDET.DK

Sdr. Smedegaard • Trine Krebs • Tlf. 26 71 32 54

Annonce

**Prøv en
smagskasse med
6 forskellige kaffer**

1-3 hverdages levering

Seneste artikler

17. november 2023
Økodag jagter 40 værtsgårde til
2024

Jørgen Sønderby skridter stolt over græsset mellem de høje tuer i den fugtige lavbundsjord. Engen her er ikke bare et stykke naturskøn eng ved Korreborg Bæk. Det er en del af hans livsfilosofi og livsværk. Som nu har fået en helt ny rolle.

”Lavbundsjorden her bliver virkelig noget det batter i CO2-regnskabet,” forklarer han, og viser nogle af de kvier, der går på græs hans idylliske engarealer ved Mammen vest for Bjerringbro. Køerne i hans besætning laver græs om til mælk til det specielle Thisebrand ”græsmælk.” Dyrene skal hovedsageligt leve af græs og må ikke fodres med proteiner udefra.

Jørgen Sønderby er passioneret økolog og naturplejer. Derfor passer det fint ind i hans verden, at han nu her på engen, sammen med en række andre landmænd, skal gennemføre et lavbundsprojekt: Stoppe drænrørene og sætte jorden ud af drift. Når lavbundsprojektet på engen snart bliver realiseret – altså lavet til våde enge så det stopper med at afgive CO2 – kan Jørgen Sønderby vinge endnu et klimatiltag af på en lang liste, som allerede er blevet realiseret på hans bedrifter.

”

Hver gang vi får mere jord, så planter vi det til med læhegn, for vi synes ligesom det hører til

— Jørgen Sønderby, økologisk mælkeproducent

”Vi har arbejdet med klima gennem 10 – 15 år, så vi er ved at have taget de fleste initiativer, så der er ikke så meget tilbage at flytte på,” siger han med stolthed.

 Af [Uffe Bregendahl](#)

 17. november 2023, 15:47

 Læsetid: 9 minutter

 [Mark og stald](#)

 [Klima](#)

Del på Facebook

Del på Twitter

Del på LinkedIn

Print

17. november 2023

10 års klimakamp i Mammen

17. november 2023

Frivillige aftaler har ikke virket - nu har minister fået nok

16. november 2023

Madland udpeger 100 frontløbere, der er med til at gentænke København som madby

15. november 2023

Økologisk landbrugsvision kan opfylde flere grønne mål, men det står og falder med, om danskerne vil være med

15. november 2023

Friland-næstformand om ny rapport: »Voldsomt vidtgående og på kanten af useriøst«

15. november 2023

Yding Grønt er igen på jagt efter nye ejere

15. november 2023

Eksportchef fra Malmø-messe: Vi er klar. Nu kan indkøberne bare komme an!

15. november 2023

Ny rapport sætter konkrete tal på, hvor mange husdyr dansk landbrug har plads til i en bæredygtig fremtid

14. november 2023

Kaffeproduktionen er i krise, og derfor vil nyt selskab ændre radikalt på den

14. november 2023

”Vi har nogle konsulenter der kommer jævnligt, og det er klart, at vi stadig tager mod gode råd. Desuden mødes vi i erfa-grupper, blandt andet arrangeret af Thise, hvor vi deler erfaringer med andre landmænd og bliver vist rundt hos dem. Det giver somme tider mere at se hvordan tiltag virker hos landmænd, der har prøvet noget af hjemme, det er det bedste for mig,” siger Jørgen Sønderby.

Markerne omkring Knebberhedegaard er omgivet af læhegn, som Jørgen Sønderby har plantet gennem 35 år. På staldtaget kom der i 2022 solceller op, som nu leverer klimavenlig strøm til driften. Foto: Uffe Bregendahl

Planter læhegn

På bilturen tilbage fra lavbundsjordene på engen mod Jørgens Sønderbys bedrift, Knebberhedegaard, bliver markerne mindre og mindre, efterhånden som vejen snor sig mellem hans egne marker. Modsat de fleste landmandskollegeres kæmpemarker, har han nemlig gennem 35

Frivillig aftale med griseproducenter hjælp ikke på dødelighed – nu forsøger Enhedslisten med lov

14. november 2023

Thise og Coop lytter til kunderne og fjerner fastmonteret plastlåg

13. november 2023

Økologikongres 2023 tiltrækker flere unge end før

13. november 2023

Økologisk fjerkræbesætning ved Varde ramt af fugleinfluenza

10. november 2023

Bank-medstifter: »At hælde gift ned i grundvandet kan ikke være en god ide, og derfor bør vi holde os væk fra den type forretning«

09. november 2023

Afsmeltningen af Grønlands gletsjere er femdoblet de seneste 20 år

09. november 2023

Danmarks første miljøminister: Landbruget skal behandles og reguleres som en industri

09. november 2023

Upræcise fakturaer koster ordrer for små producenter af økologiske fødevarer

08. november 2023

Polen kan udvikle sig til interessant eksportmarked for dansk økologi

08. november 2023

Næste år danser køerne for 20. gang til Økodag – skal du være

år konsekvent indkapslet sine marker i mindre felter med kilometervis af læhegn, som nu optager omkring 13 hektar af hans jord. Og som egentlig også gør det mere besværligt at tage slæt på markerne og drive landbrug.

”Hver gang vi får mere jord, så planter vi det til med læhegn, for vi synes ligesom det hører til. Oprindeligt var det mere for give mere liv og styrke biodiversiteten. Det var ikke tænkt ind i en klimasammenhæng, men det får vi så ros for nu,” siger han med et stort smil.

vært?

[Se alle nyheder](#)

Gennem mere end 10 år har Jørgen Sønderby kæmpet med at forbedre bedriftens klimaregnskab.

Foto: Uffe Bregendahl

Solceller og færre køer

I 2022 havde Jørgen Sønderby besøg af to klimakonsulenter fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug, der skulle hjælpe ham med at give bedriften endnu et nøk i den rigtige retning i kampen

mod CO2-udslip.

”De var blandt andet med til at give det sidste skub til mit solcelleprojekt, og fik mig også overbevist om, at jeg skulle lave et endnu mere reduceret opdræt end vi havde i forvejen. Det vil sige, at jeg har skåret endnu mere ned i besætningen, og det tæller selvfølgelig en del i klimaregnskabet” fortæller Jørgen Sønderby, der siden har reduceret besætningen fra 285 til 250 malkekøer.

”Når man kigger i klimahandlingsplanen, så var det fornuftigt at gøre. Og så blev der også lidt mere plads til køerne, vi bruger lidt mindre halm og så yder de også lidt mere. Men der skulle lige et lille skub til fra konsulenterne,” siger han.

Malkekøerne er blandet af flere racer, fordi det ifølge Jørgen Sønderby giver stærkere dyr, der holder længere. Foderet består af 10 procent kasserede rodfrugter fra DanRoots i Tange. Foto: Uffe Bregendahl

Malkekøerne går i dag under et tag, der er siden 2022 har været delvist dækket af solceller, som sender klimavenlig strøm direkte ind i driften af besætningen og især til den energikrævende malkeproces. Solcellerne leverer først og fremmest strøm til et nyt og særligt energieffektivt isvandsanlæg, der skal køle mælken, men solcellestrømmen hjælper også til at opvarme vandet til køerne. Systemet er tilkoblet en simpel timer, så solcellerne som sommeren laver isen om dagen, mens det om vinteren laves om natten, når strømmen er billigst. Og strømmen fra solcellerne blev mere værd en beregnet.

”Vi planlagde ud fra, at hvis vi kunne spare 30 øre pr. kilowatt, jamen, så var det fint. Nu sparer vi nærmest en krone. Det gør det ikke ringere,” forsikrer han.

Thise og rettidig omhu

Leverandørerne hos konkurrenten Arla er nu blevet underlagt et skemalagt system, der betyder at mælkeproducenterne bliver belønnet for at gennemføre tiltag, der nedsætter CO₂-aftrykket - som dem Jørgen Sønderby har gennemført. Thise har endnu ikke lavet et tilsvarende system, men Jørgen Sønderby er overbevist om, at det kun er et spørgsmål om tid.

”Thise har jo opfordret landmændene til det, så jeg tror egentlig, at deres leverandører er foran, men vi skal selvfølgelig blive bedre. Det er rart at være på forkant med nogle af de tiltag, for så kommer det jo ikke som en overraskelse, hvis vi også bliver præsenteret for sådan et skema,” siger Jørgen Sønderby.

I stedet for at gå til spilde eller ende som biogas, giver årstidens rodfrugter kjerne varieret kost.

Foto: Uffe Bregendahl

Rødbeder og gulerødder

I foderladen præsenterer Jørgen Sønderby mig for et farveorgie af rodfrugter i store bunker, som består af blandt andet pastinakker, persillerødder og rødbeder – men farverne i stalden domineres af orange fra en gigantisk bunke af gulerødder. Rodfrugterne er affaldsprodukter fra den økologiske producent DanRoots i Tange, som han også har et marksamarbejde med. Hver uge får han leveret omkring 70 ton gennem de cirka 10 måneder om året, der er sæson. Rodfrugterne udgør omkring 10 procent af foderet.

”I stedet at gå til spilde eller ende i et biogasanlæg, fodrer vi kjerne med dem,” forklarer han, og tilføjer at når de får blanding, der hovedsageligt består af rødbeder, kan det tydeligt ses i køernes urin.”

”Men mælken bliver ikke rød af det,” forsikrer han med et smil, og tilføjer at der er mange vitaminer i rodfrugterne, som kørerne får glæde af.

Som producent af Thise Græsmælk skal dyrene fodres efter princippet om ”feed – no food,” der betyder at dyrene ikke må fodres med afgrøder, der kan spises af mennesker.

”

Skal vi til at fodre kørerne med kemikalier for at sænke CO2'en, så er jeg sikker på, at jeg ikke er med længere

— Jørgen Sønderby, økologisk mælkeproducent

CO2-tiltag gav plus på bundlinjen

Han har desuden valgt at blande malkeracerne jersey, Dansk Holstein og RDM, så han får stærkere dyr, der kan holde i flere år. Og han vælger at lade græsmarkerne ligge i fred uden pløjning i flere år end normalt, og det er med til at binde CO2 og sparer også brændstof til traktorerne. Efter mere end 10 års kamp mod den usynlige CO2-fjende, vurderer Jørgen Sønderby, at de mange løbende investeringer har givet plus på bundlinjen.

”På de fleste områder giver det rigtig god mening. Der været nogle investeringer helt klart, men totalt set, tror jeg, at det ender i plus. Men det er klart, at hvis man bliver smidt ud i det og skal foretage det hele i løbet af et år, så er det svært at finde finansieringen til det. Hvis man får nogle år til at implementere det, så tror jeg, de fleste vil sige, det løber rundt, men det skal ikke komme for pludselig, fastslår han.

Lavbundprojektet her ved Korreborg Bæk tæller mest i Jørgen Sønderbys klimaregnskab. Foto: Uffe Bregendahl

Kemikalier er grænsen

Efter mange års målrettet indsats, er udledningen stadig ikke i nul og kommer det aldrig, så længe der er dyr i på gården. Men efterhånden som de fleste råd fra klimakonsulenter og kollegaer er fulgt, bliver det bliver det sværere og sværere at finde på nye tiltag.

”Vi er ved at være der, hvor det begynder at blive svært, for jeg føler, at vi er ved at være der, hvor vi har lavet det meste. Og skal vi til at fodre køerne med kemikalier for at sænke CO2'en, så er jeg sikker på, at jeg ikke er med længere. Der tror jeg nok, vi stopper. Vi har nogle holdninger til, hvad vi vil, og hvad vi ikke vil. Der er politikere, der har en holdning til, at alt kan lade sig gøre, men der tror jeg, at der er der nogle landmænd der siger: Nu holder vi.”

Artiklen er skrevet for Projektet "Økologisk planteavl som nationalt virkemiddel for klima," der er støttet af Promilleafgiftsfonden for landbrug.